

motijo oni. V zadnjem primeru pa bo ne sreča za vse skupaj!

Ta članek smo napisali, še preden je došla z Dunaja vest, da sta dr. Rybař in dr. Gregorin izstopila iz „Narodnega kluba“ in potemtakem tudi iz Šušteršičevega kluba. Z vso slovensko napredno javnostjo odobravamo tudi mi ta korak. Članek pa vendar objavljamo, da tudi v Trstu in na Krasu поближе spoznajo naše preljube klerikalce in se utrdijo v spoznanju, kako resnična je naša trditev v 10. točki našega članka.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca junija K 135.624-92.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2, 2.—1/2, 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Slovensko šolstvo v Trstu.

Sestavil in na XXIII. Zavezni skupščini v Trstu poročal Ferdo pl. Kleinmayr.

(Konec.)

Imamo pa še druge javne in zasebne šole v Trstu, ali naši kontroli se zasedaj odteguje določitev števila slovenskih otrok, ki zahajajo v te zavode, kjer nikdar ne zadoni sladka materina beseda. Ne prevzamem si tedaj naloge raziskovati tudi v tej smeri. Omenjam le, da je vpisanih naših otrok celo na šolah, kjer bi Slovencev niti v sanjah ne iskal. Na nemški protestantski šoli je vpisanih lani (09.—10.) 22 Slovanov, na škedenjski šulferanjski letos (10.—11.) med 66 učenci 23 Slovencev, t. j. nad eno tretjino. In kdo jih šteje drugod!

Omeniti mi je še zasebno srbsko ljudsko šolo, ki je — če ne najstarejša — vsaj ena najstarejših slovenskih šol v Trstu in okolici. V slednjem desetletju kaže napredek od osmih učencev na 34. Letos je bil otvorjen tudi srbski otroški vrtec, ki bo razvoju od srbske cerkvene občine vzdrževani ljudski šoli gotovo dal krepkejši impulz.

In tako smo pregledali naše slovensko ljudsko šolstvo v Trstu in okolici in videli, da pohaja ljudske šole v okolici najmanj 3790 slovenskih otrok in omenjene ljudske šole v mestu najmanj 2055, ki jim pribijemo lahko iz omenjenih dveh nemških šol in srbske šole še 79 otrok. Imamo tedaj skupno 5924 (okroglo 6000) slovenskih otrok, ki po uradno statističnih podatkih pohajajo ljudske šole. Nad 2100 slovenskih otrok bi bilo brez poštvovalnosti C. M. D. brez lastne strehe v mestu, a še teh je našlo jedva nekaj čez polovico domači krov pod okriljem družbinah šol. Rekel sem: okroglo 6000 ljudskošolskih učencev slov. narodnosti, rekel bi lahko: in še polovico več — in malo bi izgrešil. Vendar, ker sem človek statistike, držim se števil, ki sem jih dognal!

Obrnimo sedaj še pogled na naše srednje šolstvo v Trstu. Nu, tu bomo kmalu pregledali, ker „svojega“ na tem polju nimamo nič. Kar je, to so občinske italijanske in državne nemške srednje šole. Primimo se slednjih, ker v c. kr. nemško gimnazijo in c. kr. nemško realko zahaja še največ naše mladine. Tu sprejema tudi relativno obvezni pouk v slov. jeziku, na gimnaziji v osmih letcih, na realki le v treh. Tako je lani uživalo na gimnaziji od vpisanih 177 slov. učencev 159 ta pouk v materinščini tedaj 90,39%, na realki od 91 le 28, t. j. 30,76%. Pouk v materinščini je obvezen le za onega učenca, ki se je začetkom leta sam priglasil, da bo obiskoval teh par ur slovenščine. Nu, morda se sedaj vendar kaj izpremeni in bo obiskovanje slovenskih ur obvezno za vsa-

kega učenca slov. narodnosti. Neki zvon je v tem smislu že zadonel, ali s katerega zvonika je prišel glas, mi ni znano.

V boljše ilustracijo poznejših izvajanj naj navedem za slednje desetletje tabelo napredovanju:

1. c. kr. gimnazije:

Šol. leto	Skupno	Slovencev	Dруги Slovanov	Nemcev	Italijanov
1900.-01.	448	137	30	118	153
1901.-02.	432	136	23	122	141
1902.-03.	434	139	18	126	141
1903.-04.	444	141	18	132	140
1904.-05.	456	133	19	141	152
1905.-06.	482	142	26	139	162
1906.-07.	475	136	18	154	151
1907.-08.	492	138	24	144	142
1908.-09.	476	148	21	158	137
1909.-10.	539	177	24	181	142

2. c. kr. realke:

Šol. leto	Skupno	Slovencev	Dруги Slovanov	Nemcev	Italijanov
1900.-01.	443	54	6	141	229
1901.-02.	440	69	4	140	219
1902.-03.	467	77	7	157	219
1903.-04.	441	62	5	149	215
1904.-05.	437	61	5	141	221
1905.-06.	439	62	6	142	218
1906.-07.	472	71	5	167	220
1907.-08.	499	76	8	171	234
1908.-09.	502	85	10	176	226
1909.-10.	486	91	11	170	209

Izvajam vobče:

1. Naša mladina poseča bolj gimnazijo negoli realko, ker obstojajo glede tehniških študij žalibog še vedno predsodki v našem ljudstvu.

Odstotek slov. dijakov na gimnaziji variira med 28% in 38%, povprečno v desetih letih 30,70%, odstotek nemških dijakov na istem zavodu se izraža povprečno s 30,44%, italijanskih z 31,43%, drugih slovanskih s 4,74%. Slovanov je bilo tedaj na tej gimnaziji v slednjem desetletju povprečno 35,44% na leto. A učni jezik je nemški, učno osobje skoro izključno nemško!

3. Skupno število slovenskih dijakov na obeh državnih zavodih je bilo v letu 09.-10. — 268, a vseh slovanskih dijakov 303 proti 1025 vseh skupaj. Da število naših srednješolskih učencev na teh zavodih ni še večje, da, celo dvakrat toliko, so krive težkoče, ki jih prizadeva naši mladini nemški učni jezik. Saj se je vpisalo v minulem desetletju samo v gimnazijo 362 prvošolcev slovenske narodnosti, a skupno število slovenskih osmošolcev znaša v desetih letih le 72. Od 36,2% slovenskih prvošolcev pridemo na 7,2% osmošolcev. Blizu 300 učencev slovenske narodnosti je šlo tekom študij pet ribam, ki vsaj nemško ne znajo.

In kaj naj rečem sedaj? Skoro se bojim izreči kakšno, ker vsaka bi bila gorka. Ali kaj pomaga, četudi toplomer našega ogorčenja že več let stalno kaže 100 stopinj Celzija! Tu ni mesta ne časa za dolgovazne razprave, dnevi so dozoreli, delovanja treba! Čemu debatirati o edino pravem pedagoškem načelu materinega jezika kakor učnega jezika, saj je to vendar splošno veljavno načelo! Ali ne? Nevzdržne razmere sijo k rešitvi. Če se sodeželani italijanske narodnosti, ki imajo že cvetočo občinsko italijansko realko in gimnazijo, ravno zaradi tega ne razvnamajo preveč, moramo mi, tržaški Slovenci staviti v svoj šolski program ustanovitev slovenske realne gimnazije v Trstu potom države. Za rešitev tega nujnega vprašanja naj zastavijo poklicani naši faktorji vse svoje sile; hvaležno srce našega naroda jih bo plačalo.

Prehajam na posebne in strokovne šole v Trstu, kamor zahaja po večini naša mladina. V prvi vrsti sta to c. kr. pripravnišči za srednje šole v Trstu in na Proseku. To sta nekaki šoli, kjer se usposablja našo slovensko ljudskošolsko mladino, da bo mogla prisostovati nemškemu pouku na c. kr. gimnaziji ali realki. Dokler sta slednja zavoda izključno nemška, je ta pripravnišči — rekli bi — neko potrebno zlo, ki bi pa vsaj s sedanjim veljavnim učnim načrtom ne mogla obstojati, ko bi bilo preskrbljeno v zadostni meri za slovenske srednje šole v Trstu.

Napredek v obeh c. kr. pripravniščinah je v razdobju 1900.—10. sledeči:

Šolsko leto.	Skupno štev.	Tržaška prip. (II. razr., 4 uč. sob.)	Proseška prip. (I. razr., 1 uč. soba.)
1900.-01.	96	67	29
1901.-02.	133	93	40
1902.-03.	101	65	36
1903.-04.	155	117	38
1904.-05.	158	118	40
1905.-06.	160	123	37
1906.-07.	182	142	40
1907.-08.	187	147	40
1908.-09.	216	182	34
1909.-10.	239	203	36

Dalje je na razpolago naši mladini zasebna trgovska šola s slovenskim učnim jezikom, ustanovljena (lani) in vzdrževana od slovenskih denarnih zavodov, v prvi vrsti od „Trgovske obrtne zadruge“, z dvema tečajema. Vpisanih je letos v:

1. pripravljalnici tečaj 25 učencev,
2. I. tečaj 5 učencev.

Omenjam še zasebni zavod šolskih sester v ulici Pasquale Besenghi, ki je bil ustanovljen leta 1908.-09. ter se deli v 4 razredni dekliški licej in 1 razredno trgovsko šolo za deklice. Šolnina znaša za prvi 160 K letnih, za drugo 100 K letnih. Naslov šole in učni jezik je nemški, pouk v slovenščini neobligaten. V letu 1909.-10. je poučevalo na zavodu 17 učnih oseb, med temi 5 nun; po narodnosti 7 Slovencev, 9 Nemcev, 1 Italijan. Učenke po številu in narodnosti v šolskem letu 1909.-10.:

1. na liceju skupno 59 učenk, med temi 22 Slovenk, 4 Hrvatice, 13 Italijank, 20 Nemk. Obiskovalo slovenščino 10 učenk;
2. na trgovskem tečaju skupno 30 učenk, t. j. 12 Slovenk, 10 Italijank in 8 Nemk;
3. skupno Slovank tedaj 38 na 89 učenk.

Za odrasle vzdržuje mestni magistrat s hvalevredno doslednostjo, a žalibog malim uspehom zimske večerne šole s slovenskim učnim jezikom v okolici.

Za kaznjence je v kaznilnici pri Jezuitih tudi notranja slovenska šola.

In s tem smo pri kraju s svojim pregledom slovenskega šolstva v Trstu in okolici. Skupno poseča tedaj ljudske, meščanske, posebne in srednje šole, kolikor namreč izkazuje to statistika, 6534 slovenskih otrok. To je število, nad katero lahko idemo v svoji cenitvi, pod pa ne! Koliko naše mladine je vpisane še v druge italijanske ljudske, srednje, obrtne in trgovske šole, to se odteguje našemu v pogledu!

Zaključujem v boljše ilustracijo naših šolskih razmer, da mesto Trst z okolico še danes nima deželnega šolskega zakona in deželnega šolskega sveta. Tudi to se bo moralo nekoč urediti.

Videli smo, kako malo imamo na šolskem polju tržaški Slovenci, videli smo, koliko nam še manjka. Krvavo čuti tržaški Slovenec to pomanjkanje slovenskih šol v Trstu in pogosto je že dvignil svoj glas, zahtevajoč to, kar mu gre po pravici in zakonu. Če se v drugih slovenskih pokrajinah po izvestnih demagogih zaslepljeno ljudstvo naravnost upira proti napredku šole, vidimo tu na tržaških tleh nasprotno gibanje. Klic po slovenski šoli tu ob sinjem morju ne bo tako kmalu potihnil. In če kdaj res utihne, tedaj bodite prepričani, da so se izpolnile tržaški Slovencem v tem pogledu prav vse želje, ali pa da je v območju staroslavne helebarde izumrl naš rod!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz kočevskega okraja. Ker se je našemu poročevalcu menda skrhalo pero, dovolite, tovariš urednik, moji malenkosti nekoliko prostora za objavo nekaterih vrstic o gibanju našega malega učiteljskega društva, četudi je stvar že malo zastarela. A boljše pozno kot nikoli. — Vkljub neznosnim gmotnim in deloma tudi političkim razmeram smo priredili v tem letu dve zborovanji: 4. maja in 21. junija. Na prvem je tovariš-predsednik nadučitelj Štefanačič v svojem nagovoru navajal razne ovire, ki otežkujejo zborovanja, dal duška bridkim čuvstvom, prešinjalača nas o priliki zopetne neugoditve naših prošanj za izboljšanje

plač ter iskreno pozdravil vse došla društvenike, zlasti najmlajše člane in članice, proseč jih, da vztrajajo na izbrani poti — t. j., da vstanejo zvesti člani društva in tako tudi idejam, ki jih zastopa. Saj je glavni naš namen prospeh šolstva, povzdiga ugleda našega stanu, izboljšanje gmotnega položaja potom peticij z drugimi učiteljskimi društvi, nadaljnje izobraževanje itd. Društvo stremi za napredkom in je torej napredno. Ni pa liberalno v tem smislu namreč, kot je ljudstvo po zaslugi lažnjivega časopisja poučeno o tem pojmu. Pač pa smo liberalni v tem pomenu, da zahtevamo za vsakogar svobodo, naj vsakdo pri volitvah ali kjerkoli voli in sodi po svojem notranjem prepričanju. Tudi nam velja vera kot ena najdražjih narodovih svetinj, in sicer tako draga, da se nam stadi, da jo naši nasprotniki valjajo po političkem blatu.

O tem so tudi naši nasprotniki prepričani. A eno veliko napako imamo, zaradi katere smo tarča njihovih strupenih pušic: Mi nismo bili, nismo in ne bomo nikomur papučiče ali Pantof-feltierchen!

Nato se je v toplih besedah spominjal 13. marca t. l. umrlega bivšega tuokrajnega šolskega nadzornika A. Jeršinoviča, pri čemer je razen njegovih vrlin in zaslug omenjal tudi koncerta, ki ga je bilo učiteljsvo svoječasno priredilo njemu v čast. Končno je obžaloval, da je društvo zaradi premestitve na državno šolo v Trstu izgubilo vestnega blagajnika in enega najmarljivejših članov, tovariša Betrianija. Izreče mu zahvalo in želi mnogo sreče na novi poti, ki mu je odprta k dosegu lepše bodočnosti.

Po rešitvi nekaterih internih društvenih zadev je tovariš predsednik jel poročati o alkoholizmu v ljudski šoli.

Na podlagi izrekov raznih mož-strokovnjakov ter oprt na mnogo statističnih podatkov o zgodnji umrljivosti, blaznosti, posrvelosti značaja itd., je dokazoval kvarljivost alkohola z zdravstvenega, vzgojnega, gospodarskega in narodnega stališča. Za tem je razvil jasno učno sliko na podlagi dr. Weixelbaumovega učila „Schädigung lebenswichtiger Organe durch Alkoholgenuss“ ter k sklepu podal praktična navodila, kdaj naj se šolsko mladino, pa tudi odrasle, ki so naši znanci ali prijatelji, opozarja, oziroma svari pred zauživanjem alkoholnih pijač, predvsem pa žganja.

Referentovim besedam je zazvenelo živahno odobravanje. Po debati, v katero je med drugim z daljšim govorom posegel tovar. Verbič, je bil sprejet predlog, da se predlagane teze objavijo v Letopisu Slov. Šol. Maticе.

Manj dobro je uspeło drugo zborovanje. Bila je namreč slaba udeležba, kar je pa zakrivilo le neugodno, vedno menjajoča se vreme in ker smo bili za slučaj neugodnega vremena določili Ribnico, za slučaj ugodnega pa Ortnek za zborovanje.

Pogrešali smo osobito poročevalca o kmetijskem ponku.

Na tem zborovanju je predsednik bodril k neprestanemu nadaljnemu izobraževanju. Nekaj idealnosti mora nas — pionirje kulture — prešinjati vkljub mogočnim jerobom, ki nas pritiskajo k tlom. Sicer moramo imeti veliko samozatajevanja, da se iz brihčaka idealnosti ne prekuženemo v megleno dolino letargije, toda izkušajmo, da se bo to za naš narod tako pogubonosno padanje ršilo le stopnjevaje, ako se že trajno ne moremo vzdržati kvšku. Zavedati se moramo, da imamo poleg poučevanja še važnejšo nalogo: likati za vse dobro spremljive nežne duše ljubljene mladine, in zavedati se moramo, da smo in moramo ostati med prvimi bakljenosei narodne prosvete.

Vršimo natančno svoje dolžnosti, da si zopet priborimo veljavo, ki so jo nam in šoli vzeli naši obrokvalci. Bodimo čebelice in vsi skupaj pridno donajajmo naši skupni matiči — prosveti naroda.

Ako bomo pa zaradi neuslišanja naših gmotnih zahtev morali začasno prenehati s delovanjem — in to seve le po sklepu vseh učiteljskih društev na Kranjskem — in si vzeti znane letošnje sklepe hrvaškega učiteljskega društva za vzor — tedaj pa glejmo, da ne bo izdajice med nami, nego da se bo vsak točno ravnal po navodilih — za pasivno rezistenco! Nihče manj tega ne želi kot on (predsednik), ali borba za naše zahteve, katerih uresničenje je nam tako potrebno kot koreninski sok za uspešno prospanje rastlin — ta borba bo morala postati vsakemu najsvetejša dolžnost. Takrat bomo morali reči: „Vsi za enega, eden za vse!“

Burna pohvala je pričala, da so odločno besede zadele ob pravo struno.

Blagajniško poročilo, ki je prišlo na to, izkazuje 278 K naloženega denarja ter 48 K čistega letošnjega preostanka od vplačane udnine. Dovolj ugodno stanje, ako upoštevamo, da šteje naše društvo le okrog 30 udov. Največ članov ima društvo letos, namreč 35. Ne bomo še podlaga njih pet! Tovariši, pogum in samozavest nas spremljati pri vseh naših delih in rekli bomo zdaj in vselej: Hrust se omaja in hrib, a hrbet naš se ne vkloni!

Nato je nastopil tovariš Grčar ter podal v jedernatem govoru svoje poročilo kot delegat, kar se je odobrjuje vzelo v vednost.

Bila sta sprejeta oba njegova predloga, marea na izpremembo pravil našega društva ter na pravila „Zaveze“. V tozadnji odesk sta poleg predlagatelja izvoljena tovarisa Štefančič in Vrbič.

V novi odbor se po kratki debati izvolijo: F. Štefančič, predsednik, Marija Blahna, njegova namestnica, Kon. Fink, tajnik, Mara Rus, blagajničarica, in Štef. Tomšič, odbornik.

Bazli smo se z upanjem, da se v večjem številu kot ta dan snidemo pri poletnem zborovanju v l. 1912. v Loškem potoku, kakor je to predlagal vrli ondotni nadučitelj F. Wiggele, ki ga je bil predsednik imenoma pozdravil v otvoritvenem govoru.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 3. avgusta 1911 točno ob 10. uri. Na dnevnem redu so razni dopisi ter poročila predsednika o stanovskih in družinskih stvareh. Zaradi nujnosti in važnosti vseh točk prosijo za polnoštevilno udeležbo imenom odbora Požegar, t. j. načelnik.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj zboruje v četrtek, 3. avgusta, ob 10. uri v okoljski šoli s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
 2. Društvene zadeve.
 3. Poročilo o Zavezinem zborovanju.
 4. Predavanje potov. učitelja za čebelotere g. tovarisa Bruna Rozbanda o gnilobi.
 5. Nasveti.
- K točni in obilni udeležbi vabi Ogorlec, t. j. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in severniški okraj ima v nedeljo, dne 6. avgusta svoje redno zborovanje v Dobovi. Pričetek ob pol 12. uri (po prihodu drugega vlaka). Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Poročilo o zborovanju „Zaveze“. 4. Predavanje. 5. Vplacavanje udnine za Šolsko Matico. 6. Nasveti. — Popoldne izlet na Čatež ali na Grič.

Zaradi kosila se je po dopisnici prijaviti tov. Gajšku najdalje do 2. avgusta. Ne pozahite to storiti!

Tovariši in tovarisce! Pohitite v prav obilnem številu k zadnjemu zborovanju v letošnjem šolskem letu! Kdor se ne more dolgo muditi, se lahko odpelje že ob pol treh iz Dobove. Na veselo snidenje!

Odbor.
Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje dne 3. avgusta t. j. ob 10. uri pop. v šoli na Gornji Poljskavi.

Vzpred: 1. Zapisnik. 2. Poročila načelnikstva. 3. Poročilo tov. delegata o skupščini „Zaveze“, ki se je vršila o binokostih v Trstu. 4. Predavanje gosp. dr. A. Schwaba, zdravnika v Celju: O higijeni zob. 5. Slučajnosti.

Da ne bo daljni pot in pa trud gosp. dr. Schwaba zastonj, je vabljeno vse učitelstvo slovenjebistriškega okraja k polnoštevilni udeležbi. Za preprost obed se je oglašiti potom dopisnice pri tov. J. Rainerju na Gornji Poljskavi.

Zborovanje se vrši ob vsakem vremenu. Gostje dobrodošli! Jos. Koka, t. j. preds.

Književnost in umetnost.

Ob 25 letnici „Pedagoškega društva“ v Krškem. Uredil Dragotin Humek. — Tako je naslov 70 strani debeli knjigi, ki jo je izdalo „Pedagoško društvo“ v Krškem o priliki svoje 25 letnice in ki jo je spretno uredil strokovni učitelj tov. Drag. Humek, dosedanji društveni predsednik. Knjiga ima ta-le poglavja: 1. A. Sovre: Tolstoj, 2. Petindvajset let, 3. Društveno leto na zborovanjih, 4. Književno delovanje, 5. Društveni predsedniki. — Knjiga se razlikuje od sličnih publikacij po stvarni, bogati vsebini. Obnem je živa priča obilega, smotnega dela za prosep šolstva in učiteljskega stanu vnetih šolnikov, ki so se ali se pa še sedaj zbirajo okrog imenovanega društva.

Popotnik objavlja v svoji 7. številki to-le vsebino: 1. Pav. Flere: Besedica o naših mladinskih knjižnicah in njih rabi. — 2. I. B.: Telovadba v ljudski šoli. — 3. Z. Cnovrški: Vplivi roditeljskih sestankov na podlagi lastnih izkušenj. — 4. Dr. Iv. Lah: Dositej Obradovič. (Dalje.) — 5. Ante Beg: Slovensko šolstvo na Koroškem v preteklem stoletju. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled. — Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Razne vesti.

Politiški pregled.

* **Državni proračun.** Vlada je predložila državnemu zboru predlog o državnem proračunu za leto 1911, kar je sicer njena dolžnost, pač pa v resnici sama formaliteta, ker je državni proračun po § 14. že dovoljen. Proračun izkazuje 2.881.709.143 K potrebnim in 2.881.758.772 K pokritja. Ima tedaj prebitka 49.629 K.

* **Maroko in Albanija.** Novi „Hrvaško-slovenski klub“ je začel svoje delovanje. Začetek je uprav senzacionalen: dr. Šusteršič je vložil interpelacijo, kako stališče namerava Avstrija zavzeti glede

Maroka, dr. Krek pa interpelira vlado zaradi nemirov v — Albaniji. Slovenski narod od Drave pa do Jadranskega morja mora biti dr. Šusteršiču in dr. Kreku od srca hvaležen, da sta se tako naglo in tako krepko zavzela za dve tako važni zadevi. Kaj je slovenskemu narodu bližje kakor Maroko in Albanija? Sreča in prihodnost, časna sreča in večno izveličanje Slovencev je odvisno od razmer v Maroku in v Albaniji?

* **Vesti o novem ministrstvu.** „Morgen“ od dne 24. t. m. poroča, da zaradi opozicionalne taktike krščansko-socialne stranke prihaja na dan aktualno vprašanje o trdni parlamentarni večini, da namerava ministrski predsednik baron Gautsch takoj, če se mu to posreči, ustanoviti novo koalicijsko ministrstvo s parlamentarnim kabinetom. V tem ministrstvu bi bil ministrski predsednik baron Gautsch, notranji minister Stürgkh, finančni minister Urban, justični minister D'Elvert, trgovinski minister Ebenhoch, železniški minister Zaleski, minister za javna dela Povše. — Nasprotno trdi praška „Bohemia“, da namerava vlada najprej sklicati češki deželni zbor dne 15. septembra in bo od njega delavnosti odvisno, ali se vlada odloči za večino s Čehi ali brez njih. Parlament bi bil potem sklican sredi oktobra.

* **Novo trdnjavo ob Adriji.** Kakor poročajo iz Rima, je italijanska admiraliteta sklenila v soglasju z generalnim štabom, da se mora v kratkem postaviti ob Adriji mnogo italijanskih trdnjav. Obmorski trdnjavi Bari in Ancona sta dobili takozvane oklepne stolpe in nove 45 cm-topove. Vlada rabi za izvršitev svojega načrta šestmilijonski kredit.

* **Sto dreadnoughtov** je sedaj ali že v rabi ali še v delu tik pred spustitvijo v morje. Angleška jih ima 32, Nemčija 21, Združene države 12, Japonska 7, Avstro-Ogrska, Italija, Rusija in Francoska po 4, Brazilija in Španija po 3, Argentinija, Turčija in Čile po 2. — Kultura!

Kranjske vesti.

— **Obsodba Jerneja Ravnikarja.** „Pedagoško društvo“ v Krškem je o priliki svoje petindvajsetletnice izdalo spominski spis, kjer je v markantnih potezah opisano delovanje društva in nekaterih društvnikov. Na str. 32. omenjenega spisa citamo to-le: „Prvi občni zbor novega društva je bil dne 2. avgusta 1886. l. v Krškem. Zborovanja se je udeležilo nad štirideset članov in mnogo drugega občinstva iz Krškega in od drugod. — Glavno predavanje tega dne je imel tovariš Ravnikar, ki je bil takrat učitelj v Krškem. Predaval je o izboljšanju našega materialnega stanja. Kdo ve, se li še spominja tovariš Ravnikar, kako toplo je takrat zagovarjal svoj stan, v tem ko služi danes stanu, ki nima z nami nikakih skupnih smotrov, pač pa deluje z vsem parom na to, da nas zasuznji? — Tako govori zgodovina, edina nepristranska in pravična sodnica! In ta je izrekla nad takratnim zagovornikom in sedanjim izdajalcem učiteljskih interesov, Jernejem Ravnikarjem, svojo sodbo, svoje prokletstvo!“

— **Na ustanovnem zavodu za gluhone** v Ljubljani so končali šolsko leto 1910/11 v soboto dne 15. t. m. Ob sklepu leta je bilo v zavodu 48 gojencev, in sicer 28 dečkov in 20 deklic. Šolsko leto je dovršilo s prav dobrim uspehom 12 gojencev, z dobrim 32, z nepopolnim uspehom pa 4 gojenci. 11 gojencev je dobilo izpustnico. Na zavodu poučuje 5 učnih oseb in katehet. Dne 19. junija t. l. so bili sprejemni izpiti nanovo pripravljenih gluhomeh otrok. Na podlagi teh izpitov se je sprejelo 9 dečkov in 4 deklice. Šolsko leto 1911/12 prično v soboto dne 16. septembra t. l.

— **„Za meščanske šole nimamo srca.“** je vzkliknil ljudski osrečevalec dr. Krek v deželnem zboru, ko je šlo za regulacijo sramotno nizkih učiteljskih plač na postojnski slovenski meščanski šoli. Ta izrek „stranke brez srca“ kaže, da klerikalni voditelji slabo ali sploh ne poznajo uredbe in namena meščanskih šol. Dokaz take nevednosti nam daje tudi uradni razglas klerikalne nižje trgovske šole v Ljubljani. V navedenem razglasu se zahteva za vstop v prvi razred štiri razrede gimnazije ali realk, ne omenja se pa enakovrednih meščanskih šol. Iz meščanskih šol cele Avstrije se zamore prestopiti na učiteljska, višje obrtne in poljedelske šole ter trgovske akademije; za klerikalno dvorazredno nižjo trgovsko šolo pa menda to ne velja, ali vsaj iz razglasa ni to razvidno, menda zato, ker dr. Krek nima srca za meščanske šole.

— **„Lehrerschutzverein“** v Slovenskem Narodu citamo: „V Ljubljani se snuje novo društvo „Lehrerschutzverein“. Protektorat je prevzel deželni predsednik baron Schwarz, v odboru pa so poleg drugih učiteljskih prijateljev znani prijatelji učiteljstva dr. Lampe, dr. Šusteršič, dr. Krek. Namen društva bode: Braniti izvidjstvo pred napadi po listih in shodih, preskrbeti podporo potrebnim in delovati na to, da se izboljšajo učiteljske plače in se razpisana

učiteljska mesta podela le najboljšim in najvrednejšim. Priboriti hočejo tudi šolstvu in učiteljstvu popolno svobodo v javnem in posebnem življenju. K temu poročilo imamo samo to pripomniti, če imamo „Thierschutzverein“, je vendar že enkrat tudi potrebno, da se osnuje to novo društvo. Tudi smo poizvedeli, da so pristopili k društvu že vsi kranjski duhovniki z Jegličem vred.“ — Ni slaba ta satira!

— **Promocija.** V soboto 20. t. m. je bila na češkem vucilišču v Pragi promovirana za doktorico modroslovja gđ. Anica Jenkova, hči ljubljanskega zdravnika dr. Ljudevika Jenka. Čestitamo!

— **Imenovanje.** Delovodja na ljubljanski c. kr. umetnoobrotni šoli Adolf Dolak je imenovan za strokovnega učitelja.

— **Ustni zrelostni izpiti na ljubljanskem učiteljsku** so se vršili za javne gojenke in gojence dne 1., 3., 4. in 5. julija popoldne, ter od 6. julija do 14. julija dopoldne in popoldne, za privatiste in privatistinje dne 1., 3., 4. in 5. julija popoldne in od 6. do 10. julija dopoldne in popoldne. Zadnji komisiji je predsedoval kot poverjenik deželnega šolskega sveta deželni šolski nadzornik Francisek Levce, prvi častni kanonik prof. A. Kržič. Zrelostni izpit za ljudske šole z nemškimi in slovenskimi učnim jezikom je naredilo 39 javnih gojenk ter dve privatistinji, in sicer: a) Javne gojenke: Ljudmila Bajec (z odliko), Josipina Budinek, Ana Celnar, Antonija Colnar, Kornelija Čermelj, Terezija Čmalogar, Marija Crne (z odliko), Marija Ditinger, Marijana Drukar (z odliko), Ana Hirschman, Amalija Hrovat, Danica Kalan, Terezija Kene (z odliko), Vera Kernik (z odliko), Antonija Krašovic, Antonija Kuchler, Melita Levce (z odliko), Ana Likozar, Aleksa Lindtner, Franciška Mačkovšek, Ana Mandelj, Marija Noč, Justina Penko, Alojzija Premk, Danica Rohrman (z odliko), Julijana Rotar, Ljudmila Sepe (z odliko), Pavla Siegmund, Ana Stich, Ana Strašek, Franciška Suher, Olga Šavnik, Vida Šesek, Josipina Trdina, Marija Tušar, Kristina Veber, Alojzija Verbit, Franciška Završan, Marija Žirovnik (za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom z odliko). b) Privatistinke Olga Andreičič, Pavla Christof, Cirila Deleja, Teodora Kokalj, Angela Lebar, Alberta Pišlar, Marijana Potočnik (z odliko). Julija Prestor, Ljudmila Sirk, Elizabeta Soss, Ana Zupanc. Gojenka Terezija Podboj je napravila zrelostni izpit za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Dvema gojenkama in 10 privatistinjama je bil dovoljen ponavljalni izpit v začetku prihodnjega šolskega leta, ena privatistinja je bila zavrnjena za eno leto. Na moškem učiteljsku se je udeležilo zrelostne izpita 33 javnih gojencev in en privatist. Zrelostni izpit za šole z nemškimi in slovenskimi učnim jezikom so naredili gojenci: Avgust Bergež, Leon Cepuder, Jožef Gole, Stanislav Gradišnik, Artur Herrisch, Francisek Jankovič, Jožef Jarh (z odliko), Jožef Jeras, Karel Jaretina, Adolf Jesih, Lovro Jevnikar, Leopold Kernc, Maks Koman, Viktor Lapajnar, Avgust Minkuš, Alojzij Peterlin, Karel Podobnikar, Karel Pogorelc, Janez Škufca, Janez Vadnjal, Edvard Vidic, Ciril Vizjak, Emil Žan. Zrelostni izpit za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom so napravili: Maks Jovan, Janez Stenovec, Jožef Stojkovič in Viktor Schweiger. Dvema javnima gojencema je bil dovoljen ponavljalni izpit v začetku prihodnjega šolskega leta, 3 javni gojenci in en privatist pa so bili zavrnjeni za eno leto.

Štajerske vesti.

— **Letošnja skupščina Ciril-Metodove družbe** se vrši v Brežicah na Štajerskem v mesecu septembru. Čas, kakor kraj se nam zdita primerna. — Dvakrat zapored (Jesenice, Ljubljana) se je vršila skupščina na Kranjskem, prihodnje leto bo v Trstu, kakor se pripoveduje, torej je umestno, da zboruje letos družba na Štajerskem, saj je baš naša severna meja najbolj izpostavljena nemškemu nasilju, torej tudi najbolj potrebna izpodbude in moralne podpore. — Brežice so nam simpatičen kraj, nam so blizu in tudi drugim niso predalec — Brežice so v vsakem oziru primerne, da se vrši tam temeljito posvetovanje in razpravljanje.

— **Iz Vojnika pišejo:** Našo trirazredno „nemško“ šolo je obiskovalo celih 67 otrok. 64 jih je bilo katoliških, 3 protestantski. Ker je sedaj precej otrok izstopilo, nekaj jih pa odide v slovensko šolo, ki je boljša in tudi višje organizirana, bi bila prihodnje šolsko leto naša ljuba ponemčevalnica skoraj brez otrok. Naši nemškutarji so študirali in študirali, odkod dobiti nov „material“. Priskočila jim je na pomoč „Südmarka“, ki hoče v trg naseliti 20–30 nemških sirot iz Zg. Štajerja. Nekaj bi plačevala Südmarka, nekaj dotične nemške občine — največ pa vojniški Nemci. — Dvomimo pa, da pojde tudi na ta način!

Goriške vesti.

— **Matura na goriškem ženskem učiteljsku.** Napravile so matura: 8 sloven-

skim in nemškimi učnim jezikom z odliko: Marija Rozman; s slovenskim učnim jezikom z odliko (nemščina kot učni jezik brez odlike): Urška Gosak, Alojzija Jeglič, Pavlina Jenko, Pavlina König, Franciška Korencan, Ana Simsič, Katarina Vrtičič, Ivanka Zwölf; s slovenskim učnim jezikom z odliko: Klara Godina, Roza Gosak, Marija Kovač, Valerija Makuc. Usposobljene s slovenskim in nemškimi učnim jezikom: Marija Bukovec, Nikolina Carakovich, Natalija Dietz, Franciška Kavčič, Katarina Košiča, Ljudmila Krizman, Olga Vouk; s slovenskim učnim jezikom: Vincenca Antonič, Valerija Boškin, Terezija Cerjak, Pina Faninger, Marija Finsgar, Matilda Gerbie, Marija Goljevšek, Olga Jurinčič, Ivana Kodolja, Viktorija Merhar, Katerina Mužulin, Marija Orel, Alojzija Podbršček, Ivana Podreka, Antonija Rijavec, Angela Skerl, Ida Strajnar, Armela Širok, Matilda Weber; usposobljene s slovenskim in hrvaškimi učnim jezikom: Mihaela Maglica in Raža Ružič.

— **S Tolminskega poročajo:** V zadnji seji pomoženega c. kr. okr. šolskega sveta tolminskega je stavil ud Josip Rakovšek naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta: Pozivljajo se deželni in državni poslanci kakor tudi slavna vlada, da zastavijo ves vpliv v to, da deželni zbor ustanovi deželni šolski fond, sicer mora priti neizogibno do finančnega poloma. — Drugi okrajni šolski sveti oglašite se!

— **Konecletno poročilo Dijaške kuhinje.** V začetku šolskega leta 1910/11 je bilo sprejetih v Dijaško kuhinjo 69 dijakov, 24 gimnazijcev, 8 realcev, 30 učiteljskih učnikov, 2 pripravnik in 5 vadnikov. — Med letom jih je izostalo 11, in sicer 8 zaradi nepopolnega napredka, 3 so izostali samovoljno. Za mesta izstopivših so takoj prosili drugi, ki so bili tudi sprejeti. Do konca šolskega leta to je do vstevši 5. julija, je hodilo na hrano v Dijaško kuhinjo 63 gojencev, 25 gimnazijcev, 6 realcev, 25 učiteljskih učnikov, 2 pripravnik in 5 vadnikov. Napredek teh je bil dovoljen; med srednješolci in učiteljskimi učniki, ki jih je bilo 56, jih je dovršilo drugo polletje 6 z odliko, 1 je dobil ponavljalni izpit, a 2 sta propata. Vsi drugi, t. j. 47, so bili usposobljeni za višji razred. Kako se je Dijaška kuhinja drževala, je znano; omeniti bi bilo z zadovoljstvom, da so v preteklem šolskem letu k vzdrževanju D. k. izdatno pripomogli tudi srednješolci in učiteljski učniki, ki so podarili Dijaški kuhinji 520 K 76 v kot prebitek koncertov in zabavnih večerov, ki so jih prerejali med letom v prid Dijaške kuhinje.

— **Trije bratje odlikaši.** Bratje Emil Kuret, gojenec c. kr. moškega učiteljskega, Marij Kuret, učenec I. gimn. razreda, in Milan Kuret, bogoslovec v osrednjem semenišču v Gorici, vsi trije sinovi upokojenega nadučitelja Ivana Kureta, so dovršili minolo šolsko leto z odliko. To je res redek slučaj v sedanjih strogih časih, ko se na učečo se mladino stavlja skoraj pretirane zahteve ter služi v ponos staršem in v čast sinovom. Hvala vam, mladi junaki! Zgledovali se bodo v vas tudi drugi mladi učeči se Slovenci!

— **Slovenski četrtoletniki moškega učiteljskega v Gorici** so izročili nad 100 vezanih knjig leposlovne in poučno-gospodarske vsebine Zvezi narodnih društev z naročilom, naj služijo te nabrane knjige kakemu našemu društvu kot temelj večji knjižnici. Knjige bodo poslale Bralnemu društvu v Sv. Križu pri Ajdovščini. Tem potom izrekla predsedništvo Z. N. D. mladim, a vnetim rodoljubom najpresrečnejšo zahvalo za darovane lepe knjige in želi tudi svojemu društvu v Sv. Križu obilo uspeha.

Splošni vestnik.

„Omladina“ objavlja v 5.—6. številki simpatično in resnici odgovarjajoč članek „Slovensko učiteljstvo“.

Roseggerjev sklad. Kakor poroča „Marburgerca“, ima do sedaj Roseggerjev sklad že 1423 tazoanih „kamnov“, v skupnem znesku 2,846.000 K. Tu vidimo jasno nesebično požrtvovalnost naših narodnih nasprotnikov, ki upravičeno upajo na tretji milijon. Zlasti pevska društva in dijaštvo prispevajo razmeroma pretirano visoke vsote v nemški „obrambni“, ali pravzaprav napadalni sklad.

Dan 24 ur. Ministrstvo za trgovino je sporočilo trgovskim in obrtnim zbornicam, da nima ničesar proti temu, ako se uvede dan, ki bo štel ure od 1. do 24. Ministrstvo je pa pripomnilo, da bi se moralo po mnenju industrialnih, trgovskih in drugih krogov tako novotarijo uvести ne le na železnice, ampak tudi v poštini in paroplovni službi in v drugih panogah javnega življenja. — Trgovske in obrtne zbornice bodo tozadevno vprašale za mnenje industrialne in trgovske korporacije in bodo svojetasno poročale ministrstvu za trgovino.

Popravek. V zadnji številki v poročilu o zborovanju učiteljskih abiturientov in abiturientek je na 4. strani pred zadnjim odstavkom v 4. koloni izostal stavek: Potem je zborovalec in zborovalke pozdravil prof. Jug. — V nekaterih izvodih smo že zadnjič označili ta nedostatek. Referate z imenovanega zborovanja začnemo objavljati prihodnjič.